

Hans van der Loo / Patrick Davidson

Musk Modus

Superheld. Superster. Supersloper.

Boom

Inhoud

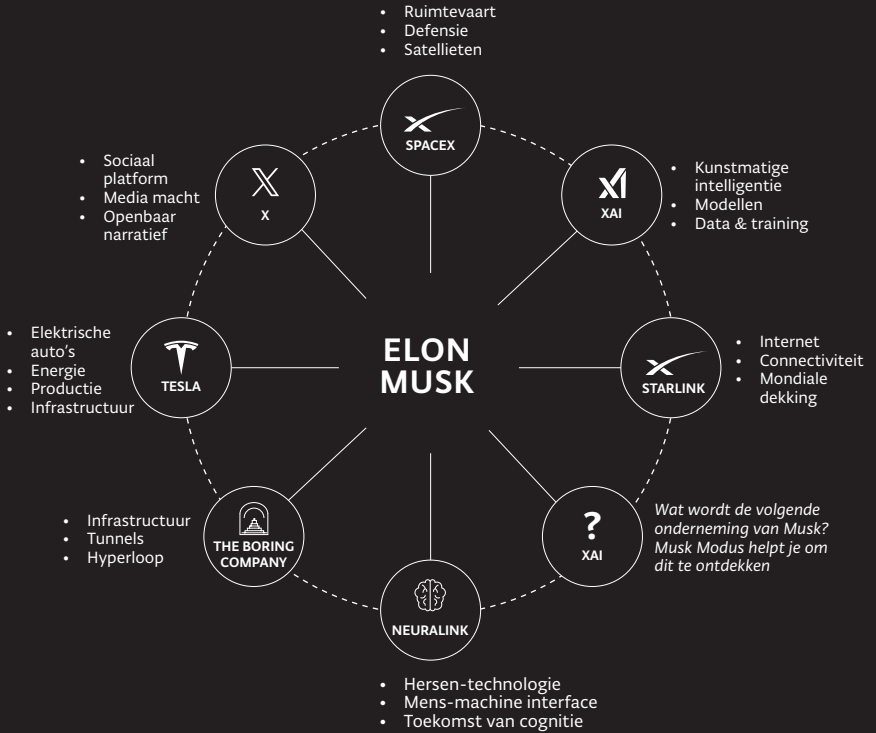
Inleiding: manieren van een omstreden wereldveroveraar	9
DEEL 1 DE KRACHT VAN DE SUPERHELD	19
1 De jongen die zijn eigen wereld bedenkt	23
2 De vuurproef van Silicon Valley	43
3 Hoe David Goliath versloeg – en zelf een reus werd	59
DEEL 2 DE KRONING VAN DE SUPERSTER	89
4 Aandachtmachine op volle toeren	93
5 Twitterstormen uit de frictiefabriek	117
6 Van digitale gladiator naar technoking	137
DEEL 3 DE KAALSLAG VAN EEN SUPERSLOPER	157
7 Paradijselijke puinhopen van een soevereine sloper	161
8 Danse macabre tussen politiek en technologie	191
9 Musk Modus met ingebouwde rem	219
Epiloog	255
Nawoord door David H. Freedman	259
Verwijzingen	261
Literatuur	283

‘Het echte probleem van de mensheid is dit: we hebben emoties uit de steentijd, instituties uit de middeleeuwen en goddelijke technologie. Dat is een ontstellend angst-aanjagende combinatie die inmiddels over de hele linie een crisispunt lijkt te bereiken.’

Edward O. Wilson (emeritus-hoogleraar sociobiologie aan Harvard)

Het Musk-ecosysteem

Eén visie. Meerdere fronten. Gebundelde macht.

Invloedsdomeinen

Verticale integratie. Horizontale invloed. Exponentiële impact.

Inleiding: manieren van een omstreden wereldveroveraar

‘Sommige mensen houden niet van verandering, maar als het alternatief een ramp is moet je verandering omarmen.’

– Elon Musk

Technoking van Tesla. Caesar van Silicon Valley. Visionair. Ontregelaar. De superlatieven rond Elon Musk zijn zo groot dat ze bijna hun betekenis verliezen. En toch zeggen ze iets wezenlijks: we hebben hier niet te maken met een gewone leider. Alles aan hem lijkt buiten proportie – zijn successen, zijn ambities, maar ook de bewondering en afkeer die hij oproept.

Neem deze drie beelden. Een raket die na lancering keurig terugkeert en rechtop landt – iets wat decennialang onmogelijk werd geacht. Een sportwagen die door de ruimte zweeft, met de aarde als decor – een technologisch hoogstandje verpakt als wereldwijd spektakel. En een man die met een kettingzaag over een podium loopt – symbool voor zijn strijd tegen bureaucratie en instituties.

Drie scènes. Drie gezichten. Eén persoon.

Wie zijn optredens volgt, ziet een leider die voortdurend van gedaante lijkt te wisselen. De visionaire bouwer die nieuwe werelden opent. De

publieke figuur die aandacht naar zich toe trekt en mobiliseert. Maar ook de ontwrichter die bestaande structuren uitdaagt en er niet voor terugdeinst ze af te breken. Dat roept een fundamentele vraag op: hoe kan één en dezelfde persoon tegelijk bron van vernieuwing én vernietiging zijn?

Grillig genie ... of groot gevaar?

Zoek je het antwoord op deze vraag in de persoon zelf, dan wordt gedrag al snel herleid tot vermeende vaste eigenschappen: talent, temperament, persoonlijkheidsstructuur. In het geval van Elon Musk leidt dat steevast tot twee spiegelbeelden: het grillige genie dat de toekomst naar zich toetrekt of het grote gevaar dat geen grenzen kent en een bedreiging vormt voor de samenleving.

De kracht van deze benadering zit in de eenvoud. Ze reduceert complexiteit tot een herkenbaar verhaal. Maar analytisch schiet ze tekort. Deze benadering verklaart gedrag achteraf, niet vooruit. En er blijft één cruciale vraag onbeantwoord: waarom leidt hetzelfde gedrag in de ene context tot doorbraken en in de andere tot frictie, ontsporing of schade?

Een alternatief perspectief zoekt de verklaring niet in de persoon, maar in de context. In maatschappelijke structuren, technologische ontwikkelingen, economische kansen en culturele waarden. Vanuit deze invalshoek is Musk vooral een product van zijn tijd: de opkomst van Silicon Valley, de liberalisering van de ruimtevaart, de energietransitie, de digitale netwerkeconomie. Dit perspectief maakt zichtbaar waarom bepaalde leiders ontstaan en sommige ideeën tractie krijgen. Maar ook hier blijft iets knagen. Context opent het speelveld, maar bepaalt niet wie er beweegt, hoe er gespeeld wordt en met welke intensiteit. Onder dezelfde omstandigheden kiezen mensen fundamenteel verschillende strategieën. De één bouwt, de ander breekt. De één versnelt, de ander remt.

We blijven dus zitten met twee verklaringen: persoonlijkheid of context. Musk als genie of als product van zijn omgeving. Beide bieden houvast, maar missen de kern. Ze verklaren óf gedrag óf omstandigheden – maar niet waarom hetzelfde gedrag in vergelijkbare situaties leidt tot uiteenlopende uitkomsten.

Musk Modus kiest een derde weg. Niet wie Musk is, staat centraal en ook niet alleen de wereld waarin hij opereert, maar de manier waarop gedrag zich ontwikkelt. Leiderschap verschijnt dan niet als een vaste eigenschap en ook niet als een simpele afgeleide van context, maar als een dynamisch patroon. Wat vandaag vernieuwend en productief is, kan morgen omslaan in polarisatie of destructie. Wat eerst werkt, kan later tegenwerken. Geen stabiele profielen, geen statische contexten, maar verschuivende patronen die bepalen wanneer leiders als Elon Musk tot bloei komen. Of ontsporen.

Van persoon naar patroon

In dit boek kiezen we dus voor een ander vertrekpunt. Niet de klassieke biografie, waarin de persoon centraal staat. Ook niet de massieve maatschappijkritiek, die al snel ontaardt in tunnelvisie. Maar een nieuwsgierige, onbevangen blik op wat Musk dóét: zijn manieren van denken en handelen.

Dat is waar *Musk Modus* voor staat. Een modus is geen eigenschap en geen strategie, maar een terugkerende gedragsstand: een herkenbare manier van kijken, denken en handelen die zich onder bepaalde omstandigheden aandient. Een patroon dat zich telkens opnieuw vormt. Soms versterkend, soms ontsporend.

Deze Musk Modus is gebaseerd op uitgebreid onderzoek: tientallen boeken, honderden artikelen en een groot aantal interviews en videomateriaal met medewerkers, tijdgenoten en experts. Uit die veelheid aan bronnen destilleerden wij twee onderliggende dimensies. De eerste heeft betrekking op de fasen in zijn ontwikkeling. De tweede op de archetypen – of energiebronnen – die zijn gedrag aandrijven.

We lichten beide kort toe.

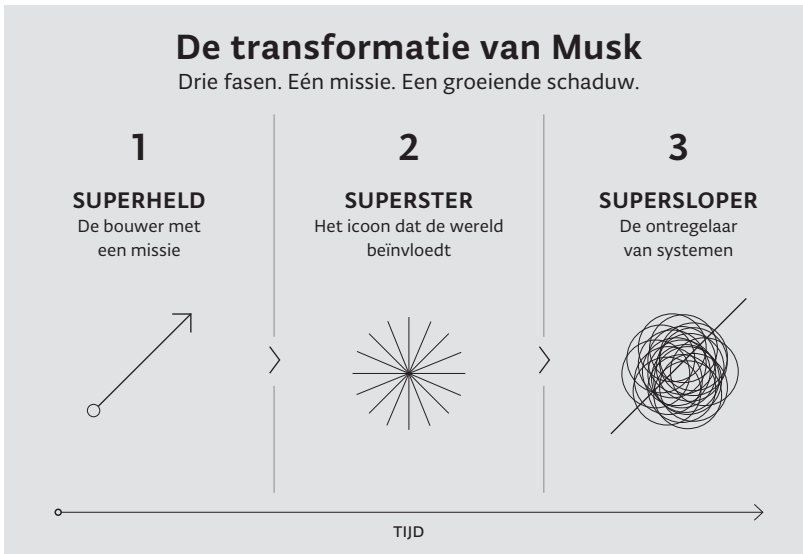
Musk Modus: drie fasen in zijn ontwikkeling

De ontwikkeling van Elon Musk laat zich in grote lijnen begrijpen als een opeenvolging van drie fasen:

- › **De Superheld:** de bouwer van een nieuwe wereld. Gedreven door een missie die groter is dan hijzelf, richt hij zich op het realiseren van ogenschijnlijk onmogelijke doorbraken.
- › **De Superster:** de publieke figuur die bewondering aantrekt. Succes maakt hem zichtbaar en invloedrijk. Zijn persoon wordt onderdeel van het verhaal en drager van betekenis.
- › **De Supersloper:** de ontregelaar die bestaande systemen uitdaagt en soms afbreekt. Macht en invloed worden ingezet om te bouwen, maar ook om te herschikken en te bestrijden.

Deze fasen overlappen, botsen en versterken elkaar. Samen vormen ze een terugkerend patroon van opbouw, zichtbaarheid en ontregeling.

Figuur 1 **Drie fasen in de ontwikkeling van Elon Musk: Superheld, Superster, Supersloper.**

Musk Modus: drie motiverende archetypen

Onder deze fasen liggen drie motiverende krachten: archetypen die Musk in beweging brengen en die richting geven aan zijn gedrag:

- › De **Denker**: ontwikkelt visies, denkt logisch, redeneert vanuit wetmatigheden en ontwerpt nieuwe systemen.
- › De **Strijder**: zet ideeën om in actie, forceert doorbraken en speelt om te winnen.
- › De **Heerser**: controleert het speelveld, concentreert macht en verwijderd wat hem tegenwerkt.

Het samenspel van deze drie bepaalt hoe gedrag zich in elke fase manifesteert. Wat in de ene combinatie leidt tot innovatie en succesvolle versnelling, kan in een andere omslaan in frictie, dominantie of destructie.

Figuur 2 Drie motiverende archetypen die Elon Musk in beweging brengen.

Combineren we de fasen en archetypen, dan ontstaan negen modi: manieren van doen. In de figuur op de volgende pagina stellen we ze als een *sneak preview* kort aan je voor.

Figuur 3 Musk Modus: drie fasen, drie krachten, negen modi.

De Musk Modus			
Negen modi. Drie fasen. Drie krachten.			
ARCHETYPEN/ FASEN	1 SUPERHELD de bouwster met een missie	2 SUPERSTER het icoon dat de wereld inspireert	3 SUPERSLOPER de ontregelaar van systemen
DENKER visie & systeem 	MARS-MODUS Baanbrekende doelen stellen 	SPEKTAKEL-MODUS Theater en zelfprofilering 	BESCHAVINGS-MODUS Cultuurkritiek & redding
STRIJDER actie & doorbraak 	HYPER-MODUS Strijden voor doorbraken 	STORM-MODUS Impulsieve tweets & onrust 	DISRUPTIE-MODUS Ontregeling & afbraak
HEERSER macht & invloed 	IMPERIUM-MODUS Macht en schaalvergroten 	ALFA-MODUS Dominantie & controle 	BACKSTAGE MODUS Strategie achter de schermen

We beginnen linksboven en werken vervolgens van boven naar beneden en daarna van links naar rechts.

1. De Marsmodus

Visionaire modus waarmee Musk vanuit een groot eindbeeld (zoals een multi-planetaire beschaving) ogenschijnlijk onmogelijke doelen formuleert.

2. De Hypermodus

Doorbraakmodus waarin hij onder extreme druk opereert, risico's stapelt en alles inzet om te winnen en het onmogelijke te realiseren.

3. De Imperiummodus

Modus waarin hij groeit en markten naar zijn hand zet, speelvelden controleert en systeemmacht concentreert in één geïntegreerd imperium.

4. De Spektakelmodus

Aandachtmodus waarin technologie, storytelling en een hang naar stunts samenkomen in aandachttrekkende iconische events en persoonlijke merkbouw.

5. De Stormmodus

Escalatiemodus waarin impulsiviteit en frictie domineren, die zichtbaar worden in confrontaties, tweet-stormen en toenemende turbulentie, zowel zakelijk als privé.

6. De Alfamodus

Dominantiemodus waarin Musk zich manifesteert als *Technoking* die platforms, narratief en publiek naar zich toetrekt en zijn positie versterkt als mega-influencer, celebrity en centrale speler.

7. De Beschavingsmodus

Een ideologische modus waarin hij zich positioneert als criticus én redder van een bedreigde (westerse) beschaving.

8. De Disruptiemodus

De ultieme ontregelingsmodus waarin hij actief systemen aanvalt, instituties uitdaagt en bestaande structuren afbreekt.

9. De Backstage-modus

Hergroeperingsmodus waarin zijn zichtbaarheid afneemt en de focus verschuift naar strategische positionering en macht achter de schermen.

Voor de duidelijkheid benadrukken we nogmaals dat deze modi niet zijn bedoeld om de hoofdpersoon vast te zetten in een psychologisch profiel. Het zijn geen suggestieve diagnoses van zijn geestestoestand. En ook geen hokjes waarin we hem keurig kunnen stoppen. Het zijn beschrijvingen van zijn verschillende manieren van doen. Zoals we verderop in het boek zien, hanteert hij deze vaak in een logische volgorde. Het komt echter ook geregeld voor dat hij naar hartenlust tussen de negen modi switcht. Of, wat nog vaker voorkomt, dat hij in bepaalde situaties verschillende modi combineert. Niet verwonderlijk, want de negen modi vormen de bouwstenen voor een omvattende Musk Modus.

De kracht van dit model ligt, naast verklaring, ook in de toepassing. Door leiderschap te lezen als een combinatie van fasen en energieën, ontstaat een praktisch kompas waaraan we kunnen aflezen in welke fase iemand zit, welke krachten daarin domineren, wat ontbreekt en waar ontsporing dreigt. Leiderschap wordt daarmee geen kwestie van stijl, maar van bewuste afstemming.

Inhoud en bedoeling van dit boek

Musk Modus bouwt voort op ons eerdere boek *Musk Mania*, maar gaat een stap verder. Minder een biografie en psychologisch portret en meer een analyse van gedragspatronen. Patronen die zichtbaar worden als visionaire kracht, publieke aandacht en geconcentreerde macht samenkomen. Deze patronen zijn niet uniek voor Elon Musk, ze doen zich vaker voor. Zeker in tijden van technologische versnelling en maatschappelijke onzekerheid. Daarom gaat dit boek uiteindelijk niet alleen over hem. Musk begrijpen is niet het begrijpen van een man, maar van een patroon dat onze tijd vormgeeft.

Dit boek is opgebouwd rond de drie fasen:

- › **Deel 1** beschrijft de wording van Musk als Superheld: een jeugdige outsider en Denker die zich eerst opwerkt tot strijdvaardige ondernemer en later tot bouwer van een industrieel imperium.
- › **Deel 2** volgt zijn transformatie tot Superster: van aandachttrekkend en visionair icoon tot invloedrijke en vaak controversiële speler op sociale mediaplatforms en die uiteindelijk uitgroeit tot onbetwiste *Technoking*, die de publieke opinie wereldwijd naar zijn hand tracht te zetten.
- › **Deel 3** laat wederom een transformatie zien, maar dan in de richting van een Supersloper: het begint met een verbale ideologische kruistocht tegen vermeende misstanden in de westerse beschaving en leidt uiteindelijk tot een frontale aanval op de overheid. Als hij die titanenstrijd verliest, trekt de Supersloper zich terug in de coulissen. Om te hergroeperen en hopelijk anders tevoorschijn te komen.

We hebben dit boek geschreven vanuit onbevangen nieuwsgierigheid. In de praktijk betekende dat vooral: van de ene verbazing in de andere vallen. Zo ontdekten we hoe onthutsend eenvoudig het is om organisaties en overheidsinstituties te ontregelen. Geen jarenlange strategie. Geen groots opgezet masterplan. Soms volstaat een kleine groep slimme programmeurs, een grote mond en de rugdekking van een machtige baas. Ook zien we dat het anno 2026 mogelijk is een soort staat binnen de staat op te bouwen. Nadat Musk de meeste van zijn bedrijfsactiviteiten van Californië naar Texas heeft overgeplaatst, ontstaat daar een compleet nieuwe infrastructuur. Texas is geen nieuw bedrijfsterrein, maar een volgens eigen regels bepaald systeem in opbouw.

Wat is jouw modus?

Met die inzichten kijk je anders. Minder snel naar grote etiketten als fascisme, populisme en anti-woke, die veel suggereren maar weinig verklaren. En meer naar wat zich feitelijk afspeelt én naar jezelf. Bijvoorbeeld: wat is eigenlijk onze modus?

Hoe gedragen wij ons binnen de systemen waar we deel van uitmaken? En belangrijker: in wat voor wereld willen wij dat onze kinderen straks leven? Want dat is de echte inzet. Niet of Musk gelijk heeft of een moreel verwerpelijk persoon is. Maar of wij zelf richting geven.

Verwacht in dit boek geen simpele antwoorden. Wel een scherpe blik op wat Elon Musk doet en, minstens zo belangrijk, wat hij losmaakt en nalaat. Met als uitnodiging om je daartoe te verhouden. Want de wereld is niet van Musk. Die is van iedereen.

Daarmee komen we bij de laatste vraag: voor wie is dit boek bedoeld? Voor iedereen die begrijpt dat innovatie en disruptie geen neutrale krachten zijn, maar krachten die bouwen én breken, die versnellen én ontregelen.

Voor bestuurders, toezichthouders, ondernemers en leiders die zien dat tegenkracht geen luxe is, maar een voorwaarde. Dat macht die sneller groeit dan haar correctie, vroeg of laat ontspoot. We leven in een tijd waarin technologie zich sneller ontwikkelt dan de instituties die haar moeten begrenzen. Waar platformen publieke ruimte vervangen. Waar sleuteltechnologieën verschuiven van publieke naar private handen.

Een patroon dat ongemak oproept. Wanneer slaat vernieuwing om in vernietiging? Wie organiseert de tegenmacht? Wat gebeurt er als macht zich concentreert zonder grenzen?

Met dit boek vellen we dan ook nadrukkelijk geen oordeel over de man, maar leggen een mechaniek bloot. En mechanieken hebben de neiging zich te herhalen. Tenzij iemand ze doorbreekt.

Musk begrijpen is deze tijd begrijpen

Hij bouwt raketten die weer landen. Dwingt de auto-industrie elektrisch te gaan. Koopt een wereldwijd communicatieplatform en herschrijft de regels van het spel. Met één druk op de knop van zijn satellietnetwerk kan hij het lot van hele naties bezegelen.

Elon Musk is voor de één een visionair genie en voor de ander een groot gevaar. Maar wat als beide beelden tekortschieten? *Musk Modus* kiest een radicaal andere invalshoek. Dit boek kijkt niet naar de persoon, maar naar het patroon. Het laat zien hoe een nieuw type leiderschap ontstaat in een wereld van technologische versneling en vastlopende systemen.

Dit leiderschap maakt ongekennde doorbraken mogelijk, maar leidt ook tot polarisatie, machtsconcentratie en ontwrichting.

Musk Modus is geen psychologisch portret, wel een scherpe analyse van gedrag en gewoonten van een omstreden wereldveroveraar. Het is ook een goed onderbouwd document van een tijdperk vol vernieuwingen, polarisatie en verschuivende machtsverhoudingen.

Want dit boek gaat uiteindelijk niet alleen over Musk. Het gaat over leiders van nu en over de wereld die zij maken of breken.

boom.nl
boommanagement.nl

Hans van der Loo en Patrick Davidson schreven eerder het internationaal verschenen boek *Musk Mania* (in 30 landen, in 8 talen). Sindsdien zijn zij Elon Musk en de ontwikkeling van zijn denken en handelen intensief blijven volgen.

